

rajzában, a keresetlen előadásmód és a tárgyas alakításnak az a művésze, mely sosem sikerült talán annyira Kosztolányinak, mint épen most. Mintha egészen megszállotta volna nagy ideáljainak: Flaubertnek és a Goncourtoknak szelleme. Csakhogy ezek, ha még oly szívesen rajzolgatták is az abnormis jellemeket, sose vállalkoztak művészigle lehetetlen feladatra, mint most Kosztolányi Dezső.

Dóczy Jenő.

Eger multjából. A vidéki irodalmi társaságok egyik szép feladata a nemzeti művelődés helyi vonatkozásainak ápolása. Hogy ez, ha tervszerűen történik, távolabbi viszonylatban is figyelemreméltó eredménnyel járhat, mutatja az egri Gárdonyi-Társaság példája. E nemrég alakult társulás, a címében szereplő jeles író kultuszán kívül, más irányban is dicséretes tevékenységet fejt ki.

Legújabb kiadványa, Breznay Imre *Eger multjából* című műve, elsősorban bizonyára az egykori híres végvár lakóinak érdeklődésére számít, de hihetőleg szélesebb körben is sok szíves olvasóra fog találni. A munka első kötete, melyhez Szmracsányi Miklós írt előszót s az egri érseknek van ajánlva, az anyagi és szellemi tekintetben egyre emelkedő város kifejlődésének XVIII—XIX. századi előzményeit ismerteti. A szerző hiteles adatokra támaszkodó, vonzó előadásában szemléletesen újulnak föl Eger multjának vidám és bús napjai, vonatkozással a politikai, társadalmi s gazdasági élet különböző mozzanataira s nem egyszer okulására az erre hajlamos jelennek. Jellemző s a polgárság szívós akaratára vall, hogy a víz és tűz pusztításából származó gyakori elemi csapások dacára mily szépen gyarapodik idők folyamán e város. A szorosan vett helyi jellegű közlések sorából igen érdekes egy, a polgári öntudat ébrentartását célzó intézményről, a maig fennálló «fertyalmesterség»-ről szóló részletet ismertetés. A színészet régebbi állapotára utaló fejezet rövidsége ellenére is elég jó képet nyújt az első kísérletekről. Remélhető, hogy a mű tervbevett második kötete még fokozza majd e történelmi emlékekben oly gazdag város iránt a köztudat eddigi rokonszenvét.

A. B.

Szalezianus pedagógia. A. Anffrak «Une méthode d'éducation» cím alatt

(Párizs, 1924) a XIX. század egyik legnagyobb nevelőjének, Don Bosconak (1815—1888) pedagógiai elveit ismerteti meg a nagyközönséggel. Aktuálissá teszi reánk nézve ez okos kis könyvet, hogy Don Bosco alapítása: a szalezianus-rend hazánkban is immár annyira megerősödött, hogy külön provinciává alakult. Az egyszerű, de hősi lelkű olasz pap azon célból alapította rendjét, hogy elhagyott és árva fiúkat megmentsen az elzüléstől s igaz emberi életre nevelje őket. Azt a széles népreteget iparkodott ezzel felemelni, mely mint a külvárosok gyári munkássága az osztályharc elvadító uszításának van kitéve. Ennyiben Don Bosco páratlanul önfeláldozó koldusszegény fiai a minden kultúrát elnyeléssel fenyegető társadalmi katasztrófa elhárításán dolgoznak — újabb bizonyosságául annak, hogy az Egyház minden időben megtalálta a legfájóbb sebek gyógyírját, mely mindig új, de mindig a régi: Jézushoz visszavezetni az elesetteket s a szenvedőket.

E szociális szemponton kívül azonban merőben pedagógiailag is rendkívül érdekes Don Bosco nevelési programja. Szabadság és vidámság — ez a két szó jellemzi azt a módot, amint kis növendékeinek lelkét mint magasabb régiókba akarja emelni. Nem alkalmaz kénszerzet: gyónásra és áldozásra például nem parancsszóval, de merőben példaadásal bírja a gyermeket; oly áhítatos légkört teremt intézetében, hogy az alapjában jó és ártatlan ifjú lélekben természetes vágyódás ébred fel e szentségek vétele iránt. Nevelésében a *megelőzés* gondolata uralkodik: folytonos, de baráti jellegű felügyelet által *lehetetlenné* akarja tenni, hogy a gyermek megkezzék s így szokássá tévén a jó magaviseletet, azt egyúttal a jövőre nézve is biztosítja. Nem a szigor, de a szeretet, nem a tilalom, de az önkéntelenül magával ragadó példa az, aminek mindennél erősebb hatalmában hisz Don Bosco, midőn csodával határos nevelési eredményeit éri el.

Akik szeretik a gondolatok történeti fejlődését vizsgálni, e nevelési programról könnyen megállapíthatják, hogy Rousseau s a nyomában járó «philanthropismus» egynemely tanítására emlékeztet. E hasonlóság azonban csak a külsőségekre illik: valójában e kétféle nevelési irány szöges ellentétben áll egymással. Rousseau és hívei a pedagógiai *naturalismus*, Don Bosco a neveléstani *supranaturalismus*